

Stanovisko výskumných univerzít k návrhu novely zákona o vysokých školách a návrhu zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania

BRATISLAVA, 25. apríl 2017 - Ministerstvo školstva vedy výskumu a športu SR predložilo dlho očakávanú legislatívnu úpravu zákonov upravujúcich činnosť vysokých škôl (novela Zákona o VŠ a nový Zákon o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania). Zásadným cieľom a prínosom má byť väčšia otvorenosť vysokoškolského systému a jeho vyššia kvalita.

Zvýšiť kvalitu vysokoškolského systému je správny cieľ. Kvalitu vysokej školy vytvára rozsiahly komplex procesov a premenných. V navrhovanej legislatívnej úprave sa ministerstvo sústredilo len na niekoľko z nich. Aj to bez väzby na zvyšné okrajové podmienky, ktoré oslabia resp. až paralyzujú možný pozitívny efekt navrhovaných úprav.

Novela navrhuje zmenu akreditačného orgánu – z „Akreditačne komisie“ na „Akreditačnú agentúru“, pričom akoby sa mali anulovať 25 ročné skúsenosti v tejto oblasti. Odteraz podstatným majú byť nejaké „akreditačné štandardy“, o ktorých nie je známe takmer nič, a to, že akreditácia má byť postavená na posúdení, či má, prípadne ako má vysoká škola vypracovaný vnútorný systém kvality. Na dôvažok novela umožní obsadzovať na kľúčové miesta profesorov – garantov študijných programov osoby, ktoré nemusia spĺňať kritériá pre vymenovanie profesorov – doterajší základný predpoklad zabezpečovania kvality kľúčového personálu na vysokej škole.

Akokoľvek prepracovaný vnútorný systém kvality (novelou navrhovaný na úrovni celej školy) nemôže priniesť očakávaný efekt ak nebude spojený s pružnejším systémom jeho implementovania na súčasti univerzity. Je všeobecne známe, že zásadným vplyv na kvalitu každej inštitúcie má systém riadenia a manažment. V tejto oblasti ministerstvo nenavrhuje žiadnu zmenu (!), hoci sú nedostatky v tejto oblasti dostatočne známe a o potrebných úpravách v tejto oblasti sa diskutuje už dlhodobo (§7-§15, §22-§32, §40, §41 Zákona o VŠ).

Je všeobecne známe, že prísne požiadavky na kvalitu musia viesť k diferenciacii vysokých škôl. Navrhovaná úprava naopak diferenciaciu ruší, čím sa aj formálne vytvára priestor na priemernosť, uniformitu a obyčajnosť. Slovenské vysoké školstvo nevyhnutne potrebuje jasnú diferenciaciu hodnotenia a financovania vysokých škôl a ich činností a to najmä z pohľadu ich poslania a napĺňania úloh pre spoločnosť.

Ministerstvo taktiež upustilo od akýchkoľvek zmien v úpravách hospodárenia vysokých škôl (§16-§19 Zákona o VŠ), hoci viaceré zmeny, ktoré by zjednodušovali fungovanie a zabezpečovali by pružnejšie a transparentnejšie hospodárenie sú taktiež dlhodobo diskutované.

V oblasti alokácie štátnej dotácie pre vysoké školy (§88a, §89 aktuálnej novely Zákona o VŠ) nie je navrhovaný žiaden jednoznačný mechanizmus, ktorý by posilnil kvalitu. Váhové koeficienty pri rozpise dotácie umožňujú (už aj v súčasnosti) takmer akékoľvek prerozdelenie.

Univerzitné prostredie je charakteristické svojou konzervatívnosťou a zotrvačnosťou. Po 15 rokoch platnosti (s minimálnymi zmenami) aktuálneho Zákona o VŠ sme očakávali komplexnejšiu úpravu legislatívy. Rozsahom by nemusela byť veľká, ale mala by mať ambíciu odstrániť všeobecne známe nedostatky vo všetkých oblastiach, ktoré sa dotýkajú fungovania a pôsobenia VŠ. Túto ambíciu predložená novela a nový zákon nespĺňajú. Práve naopak, tým, že navrhované úpravy nie sú komplexné, sústreďujú sa iba na jeden problém, riešia ho administratívnym a byrokratickým spôsobom, neprinesú do vysokoškolského prostredia žiadnu (a pritom tak potrebnú) novú kvalitu.

Rektori výskumných univerzít:

Karol Mičieta, rektor Univerzity Komenského v Bratislave

Robert Redhammer, rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Pavol Sovák, rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Stanislav Kmeť, rektor Technickej univerzity v Košiciach

Tatiana Čorejová, rektorka Žilinskej univerzity v Žiline

Peter Bielik, rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre

Jana Mojžišová, rektorka Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

Rudolf Kropil, rektor Technickej univerzity vo Zvolene

Kontakt: Andrea Settey Hajdúchová, Slovenská technická univerzita,
email: andrea.hajduchova@stuba.sk mobil: +421 917 669 205

Združenie výskumne a technicky orientovaných univerzít SR: Jeho cieľom je zlepšovanie podmienok pre výskum na univerzitách. Členmi združenia sú: Univerzita Komenského v Bratislave, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Technická univerzita v Košiciach, Žilinská univerzita v Žiline, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Technická univerzita vo Zvolene, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.